पटाकः A bird.

पटाका (= पताका q. v.).

पटालुका A leech.

पटिः, -टी *f.* 1 The curtain of a stage. -2 A cloth. -3 Coarse cloth, canvas. -4 A screen of cloth surrounding a tent. -5 A coloured garment. **-Comp. -क्षेपः** tossing aside the curtain (of the stage); used as a stage-direction to denote the hurried entrance of a character on the stage; cf. अपटीक्षेप.

पटिका Woven cloth.

पटिमन् *m.* 1 Dexterity, cleverness. -2 Sharpness. -3 Acidity. -4 Harshness, roughness, -5 Violence, intensity &c.

पटीर *a.* 1 Beautiful, lovely. -2 High, tall. **-रः** [पट् ईरन्] 1 A ball for playing with. -2 Sandal-wood -3 Cupid, the god of love. **-रम्** 1 Catechu. -2 A Sieve -3 The belly. -4 A field. -5 A cloud. -6 Height -7 A radish. -8 Rheumatism. -9 Catarrh. **-Comp -जन्मन्** *m.* sandal-tree; वहति विषधरान् पटीरजन्मा Bv. 1. 74.

पटु *a.* (टु or ट्वी *f.*; compar. पटीयस्, superl. पटिष्ठ) 1 Clever, skilful, dexterous, proficient; पाटीर तव पटीयान् कः परिपाटीमिमामुरीकर्तुम् Jagannātha; cf. also अघटितघटनापटीयसी; (usually with a loc.) वाचि पटुः &c. -2 Sharp, acrid, pungent. -3 Sharp, smart (as intellect), intelligent. -4 Violent, strong, sharp, intense; अयमपि पटुर्धारासारो न बाणपरंपरा V. 4. 1; U. 4. 3. -5 Shrill, clear, sharp-sounding; किमिदं पटुपटहशङ्खमिश्रो नान्दीनादः Mu. 6; पटुपटहध्वनिभिर्विनीतनिद्रः R. 9. 71, 73; Māl. 5. 4. -6 Apt, disposed; स्मर्तुमधिगतगुणस्मरणाः पटवो न दोषमखिलं खलूत्तमाः Śi. 15. 43. -7 Harsh, cruel, hard-hearted. -8 Sly, cunning, crafty, roguish. -9 Healthy, sound; मृदुसूर्याः सुनीहाराः पटुशीताः समाहिताः (शून्यारण्याः) Rām. 3. 16. 12. -10 Active, busy. -11 Eloquent, talkative, -12 Blown, expanded. -13 Hard, rough, fierce. -14 Contumelious (as a speech). **-टुः, -टु** *n.* A mushroom (छत्रा). **-टु** *n.* Salt. **-Comp. -करण** *a.* having sound organs. **-कल्प, -देशीय** *a.* Pretty clever, tolerably sharp. **-घण्टा** a shrill bell; Mb. **-तृणम्, -तृणकम्** a kind of pungent grass. **-त्रयम्** a collection of three salts (Mar. सैंधव, बिडलोण व संचळखार). **-मति** *a.* clever-minded. **-रूप** *a.* very clever.

पटिमन् *m.* Sharpness, pungency.

पटुता,-त्वम् 1 Cleverness. -2 Skilfulness, proficiency. -3 Activity, power of working; अङ्गानि प्रसभं त्यजन्ति पटुताम् Mu. 3. 1.

पटोलः A species of cucumber (Mar. पडवळ); सामसाध्येषु कार्येषु यो दण्डं योजयेद् बुधः। स पित्ते शर्कराशाम्ये पटोलं कटुकं पिबेत् ॥ Pt. 3. 132; also पटुक. **-लम्** A kind of cloth.

पटोलकः An oyster.

पट्टः, -ट्टम् 1 A slab, tablet (for writing upon), plate in general; शिलापट्टमधिशयाना Ś. 3; so भालपट्ट &c. -2 A royal grant or edict; पटे वा ताम्रपट्टे वा स्वमुद्रोपरिचिह्नितम्। अभिलेख्यात्मनो वंश्यानात्मानं च महीपतिः॥ Y. 1. 319. -3 A tiara, diadem; निर्वृत्तजाम्बूनदपट्टबन्धे न्यस्तं ललाटे तिलकं दधानः R. 18. 44; पट्टः शुभदो राज्ञां मध्येऽष्टावङ्गुलानि विस्तीर्णः। सप्त नरेन्द्रमहिष्याः षड् युवराजस्य निर्दिष्टः॥ चतुरङ्गुलविस्तारः पट्टः सेनापतेर्भवति मध्ये। द्वे च प्रसादपट्टः पञ्चैते कीर्तिताः पट्टाः॥ Bṛi. S. -4 A strip; निर्मोकपट्टाः फणिभिर्विमुक्ताः R. 16. 17; -5 Silk; पट्टोपधानम्; K. 17; Bh. 3. 74; so पट्टांशुकम्. -6 Fine or coloured cloth, cloth in general. -7 An upper garment; गलितमिव भुवो विलोक्य रामं धरणिधरस्तनशुक्लचीनपट्टम् Bk. 10. 61. -8 A fillet or cloth worn round the head, turban; especially, a coloured silk turban; भारः परं पट्टकिरीटजुष्टमप्युत्तमाङ्गं न नमेन्मुकुन्दम् Bhāg 2. 3. 21; त्रासार्ता श्वविजोऽधश्वपलगणहृतोष्णीषपट्टाः पतन्ति Ratn. 1. 4. -9 A throne. -10 A chair or stool. -11 A shield. -12 A grinding stone. -13 A place where four roads meet. -14 A city, town. -15 A bandage, ligature; बद्धेषु व्रणपट्टकेषु Ve. 5. 1. **-ट्टी** 1 An ornament for the forehead. -2 A horse's girth. **-Comp. -अंशुकः** 1 a silk cloth. -2 an upper or outer garment. **-अभिषेकः** the consecration of the tiara. **-अर्हा** the principal queen. **-उपाध्यायः** a writer of royal grants and other documents. **-कर्मकरः** a weaver. **-जम्** a sort of cloth. **-देवी, -महिषी, -राज्ञी** the principal queen. **-बन्धः, बन्धनम्** 1 wearing dress. -2 binding the head with a crown or turban. **-रागः** sandal. **-वस्त्र, -वासस्** *a.* attired in woven silk or coloured cloth; जीर्णा कन्था ततः किं सितममलवरं पट्टवस्त्रं ततः किम् Bh. 3. 74. **-शाला** a tent. **-सूत्रकारः** a silk-weaver.

पट्टकः 1 A plate of metal used for inscriptions or royal edicts. -2 A bandage. -3 A document; (also *n.*)

पट्टकिलः The tenant of a piece of land (by royal edict).

पट्टनम्, -नी A city.

पट्टिका 1 A tablet, plate; as in हृतपट्टिका. -2 A document. -3 A piece or fragment of cloth: वल्कलैकदेशाद्विपाट्य पट्टिकाम् K. 149. -4 A piece of silken cloth. -5 A ligature, bandage. **-Comp. -वायकः** a silk-weaver.

पट्टलम् A coating, multitude; वाजिराजिमुखोत्खातधूलीपट्टलपाटलाम् Parṇāl. 4. 12.

पट्टला A district, community.

पट्टि (ट्टी) शः (सः) A kind of spear with a sharp edge (Mar. पट्टा); कणपप्रासपट्टिश &c. Dk.; (पट्टिशो लौहदण्डो यस्तीक्ष्णधारः क्षुरोपमः Vaijayantī); भुशुण्डिभिश्चक्रगदर्ष्टिपट्टिशैः......शिरांसि चिच्छिदुः Bhāg. 8. 10. 36.

पट्टोलिका 1 A kind of bond or lease (भूमिकरग्रहणव्यवस्थापकः पत्रभेदः Tv.). -2 A written legal opinion.

पठ् 1 P. (पठति, पठित) 1 To read or repeat aloud, recite, rehearse; यः पठेच्छृणुयादपि. -2 To read or recite